

ULTRA VİRES İLKESİNİN KALDIRILMASININ ANONİM ve LİMİTED ŞİRKETTE TEMSİL YETKİSİ AŞIMINA ETKİLERİ

THE EFFECT OF THE ABOLITION OF THE ULTRA VİRES POLICY ON
EXCEEDING REPRESENTATION AUTHORITY OF THE JOINT STOCK AND
LIMITED LIABILITY COMPANY

Soner ALTAŞ*

ÖZ

Mülga 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununda ultra vires ilkesine yer verilerek, ticaret şirketlerinin, dolayısıyla anonim ile limited şirketlerin hak ve borç ehliyetleri şirket sözleşmesinde yazılı işletme konusu ile sınırlandırılmıştı. Anonim ile limited şirketlerinin fiil ehliyetlerinin şirket sözleşmesinde yazılı işletme konularıyla sınırlı olduğu anlamına gelen bu ilke, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile 1 Temmuz 2012 tarihinden itibaren kaldırılmıştır. Anılan tarihten itibaren, anonim ile limited şirketlerin hak ehliyetlerinin sınırını işletme konusu çizmemektedir. Bunun yanında, TTK ile anonim ile limited şirketin yönetim organlarında köklü değişikliklere gidilmiştir. Bu çalışmada, 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanununun anonim ile limited şirketin yönetim ve temsil ile bu yetkilerin devrine dair düzenlemeleri ve ultra vires ilkesinin kaldırılmış olmasının

ABSTRACT

The rights and obligations licenses of commercial companies and hence the joint stock and limited liability companies are limited by the subject of the business which is written in the company contract by providing the ultra vires principle in the Turkish Commercial Code Repealed Article No: 6762. This principle, which means that the juridical capacity of the joint stock and limited liability companies are limited to the business matters mentioned in the company contract, has been abolished as of 1 July 2012 by Turkish Commercial Code No: 6102. From the date indicated, the field of operation of joint stock companies and limited liability companies does not border the capacity to have rights and obligations. In addition, fundamental changes have been made in the governing bodies of the limited liability company with The Turkish Commercial Code. In this

* Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nda Başmüfettiş

M.G.T.: 23.01.2018 / M.K.T.: 16.03.2018

her iki şirket türünde yetki aşımına etkileri ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Anonim Şirket, Limited Şirket, Ultra Vires, Yönetim Yetkisi, Temsil Yetkisi, Yetki Devri, Sorumluluk.

study deals with the effects of The New Turkish Commercial Code No: 6102 on the management and representation of the joint stuck and limited liability companies, the transfer of these powers and the effects of the removal of the ultra vires principle on both types of companies.

Keywords: Joint Stock Company, Limited Liability Company, Ultra Vires, Management Authority, Representation Authority, Delegation Of Authority , Responsibility.

1- GİRİŞ

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı verilerine göre, ülkemizde 2017 yılı Ekim ayı itibariyle faal olan limited şirket sayısı 724.493, anonim şirket sayısı ise 116.787'dir (Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Veri Bülteni, 2017:s.9). Bu sayıya her ay beş ilâ yedi bin arasında yeni şirketin dahil olduğunu dikkate aldığımızda, ülkemizde 2017 yılı sonu itibariyle yaklaşık 850 bin anonim ile limited şirket bulunmaktadır. Anonim ile limited şirketler, özel hukuk tüzel kişileridir ve şirket ortaklarından ayrı olarak bağımsız bir tüzel kişiliğe sahiptirler. Tüzel kişiler ise, Türk Medeni Kanunu uyarınca, gerekli organlara sahip olmakla fiil ehliyetini kazanırlar ve iradelerini organları aracılığıyla kullanırlar. Bu bağlamda, tüzel kişilik olarak, anonim ile limited şirketler, fiil ehliyetlerini organları eliyle kullanırlar. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu¹ (TTK²)'na göre, anonim ile limited şirkette yönetim organının bulunması yasal bir zorunluluktur. Bu organın bulunmaması yahut işlevsiz olması şirketin feshini gerektir.

Bahsi geçen yönetim organı, anonim şirkette yönetim kurulu, limited şirkette ise müdür veya müdürler kuruludur. Mülga 6762 sayılı eski Ticaret Kanunu(ETK³)'dan farklı olarak, TTK'da anonim ile limited şirketin yönetim organlarında köklü değişikliklere gidilmiştir. Bu değişiklikler yanında eski Kanunda yer alan, uygulamada sıkça eleştirilen ve çağdaş ekonomilerin yıllar önce mevzuatlarından çıkardığı "ultra vires" ilkesi de terk edilmiştir. İşte bu çalışmada, 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu'nun anonim ile limited şirketin yönetim ve temsili ile bu yetkilerin devrine dair düzenlemeleri ve ultra vires ilkesinin kaldırılmış olmasının her iki şirket türünde yetki aşımına etkileri üzerinde durulacaktır.

2- ANONİM ŞİRKET YÖNETİM KURULUNUN YÖNETİM ve TEMSİL YETKİLERİ ile BU YETKİLERİN DEVRİ

TTK'nın 365'nci maddesinde "Anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Kanundaki istisnaî hükümler saklıdır." denilmiştir. Bu hükme göre, anonim şirket, kural olarak, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Yönetim kurulunun "kurul organ" olması noktasında, yönetim görev ve yetkisi kurul olarak icra edilir. Bu yönüyle, anonim şirketin yönetimi ve temsili

¹ 14 Şubat 2011 tarih ve 27846 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

² Çalışmamızda, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu için "TTK" kısaltması kullanılmıştır.

³ Çalışmamızda, mülga 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu için "ETK" kısaltması kullanılmıştır.

–devredilmediği takdirde–, yönetim kurulunun tüm üyelerine aittir. Kanunî istisnaların başında ise yönetimin bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devri (m.367/f.1) ile murahhas üye veya müdür atanması (m.370/f.2) gelmektedir. Ayrıca, tasfiyeye girmiş şirketlerde tasfiye memurları da tasfiyeye ilişkin yönetim ve temsil hak ve yetkilerini kullandıklarından, söz konusu yetkileri ve hakları düzenleyen hükümler istisnalar kapsamındadır (Komisyon Raporu).

Bununla birlikte, TTK'nın m.367/f.1 hükmü ile, yönetim kuruluna, şirketin yönetimini, bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya yönetim kurulu üyesi olması şart olmaksızın üçüncü bir kişiye ya da kişilere devretme imkanı getirilmiştir. Yönetimin devri, “kısmen” veya “tamamen” olabilir. Bir başka deyişle, yönetim kurulu, şirketin yönetimini tümüyle yukarıda sayılan kişilere devredebileceği gibi, bir kısmını da devredebilir. Yönetimin bu anlamda devri, *organsal işlevin devridir*. Devir, kural olarak temsil yetkisinin devrini içermez (Komisyon Raporu). Bunun için temsil yetkisinin 370'nci maddeye göre ayrıca veya aynı işlemde açıkça belirtilmek suretiyle devri gerekir. Ancak, TTK'nın 375. maddesinde, yönetim kurulunun devir ve terk edemeyeceği görev ve yetkilere yer verildiğini, bu nedenle anılan görev ve yetkilerin devre konu edilemeyeceğini belirtmekte fayda vardır.

Anonim şirkette yönetimin devri için, öncelikle şirket esas sözleşmesinde “*yönetimin kısmen veya tamamen devredilebileceğine*” dair bir hükmün⁴ bulunması, bulunmuyor ise bu yönde bir hüküm tesis edilmesi gerekir. Bu hususta sadece genel kurul kararı almak yeterli olmaz. Anılan esas sözleşme hükmü yanında, şirketin yönetimini düzenleyen bir “*iç yönergenin de*” yönetim kurulu tarafından hazırlanıp uygulamaya konması gerekir. Bu yönergede, şirketin yönetimi için gerekli olan görevlerin tanımlanması ve yerlerinin gösterilmesi; özellikle de kimin kime bağlı ve bilgi sunmakla yükümlü olduğunun belirtilmesi şarttır.

Anonim şirketin temsiline ilişkin olarak da TTK'nın 370'nci maddesinin birinci fıkrasında “*Esas sözleşmede aksi öngörülmemiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa temsil yetkisi çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir.*” hükmüne yer verilmiştir. Böylece, tek kişilik yönetim kuruluna sahip olan anonim şirkette, temsil yetkisi tek imza ile kullanılır. Birden fazla üyeye sahip olan yönetim kurulunda ise, şirket esas sözleşmesinde aksine hüküm yok ise, temsil yetkisi çift imza ile kullanılır. Ancak, TTK, temsil yetkisinin esas sözleşme ile düzenlenebileceğini ve esas sözleşmede TTK'nın m.370/f.1 hükmünden farklı bir düzenlemeye gidilebileceğini öngördüğünden, yönetim kurulu üç, beş, yedi, dokuz gibi birden fazla üyeden oluşsa dahi, şirket esas sözleşmesine açıkça bir hüküm konularak birden fazla üyeli yönetim kurullarında da temsil yetkisinin tek imza ile kullanılması, yani “tek imza sisteminin” benimsenmesi mümkün olabilir.

Anonim şirkette, yönetim kurulu, temsil yetkisini, yönetim yetkisinden ayrı olarak devredebilir. Bu çerçevede, yönetim kurulu, temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebilir. Ancak, TTK'nın m.370/f.2 hükmü, bu durumda “*en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması*”nı şart koşturmuştur. Bu bağlamda, yönetim kurulu, şirketi temsil etme noktasında, varsa bir ya da birden fazla murahhas azayı ya da şirket müdürünü görevlendirebilir. Fakat, yönetim kurulu üyesi olması şart olmayan şirket müdürünün (ya da genel müdür) temsil ile gö-

⁴ Şirket esas sözleşmesine konacak hükümde, yönetimin kısmen ve/veya tamamen devredilebileceği hususu yanında, devrin bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine ya da yönetim kurulu üyesi olmayan üçüncü kişilere yapılabileceği açıkça belirtilmelidir. Esas sözleşme hükmünde, devrin sadece yönetim kurulu üyelerine yapılabileceği de belirtilebilir.

revlendirilmesi durumunda, yönetim kurulu üyelerinden en az birisinin de müdür ile birlikte ilgili temsil yetkisi ile donatılmış olması gerekir (Dedeoğaç ve Sapan, 2013:s.40) ⁵.

TTK'nın 373'üncü maddesinin birinci fıkrasında "Yönetim kurulu, temsile yetkili kişileri ve bunların temsil şekillerini gösterir kararının noterce onaylanmış suretini, tescil ve ilân edilmek üzere ticaret siciline verir." hükmü yer aldığından, yönetim kurulu, şirketi temsile yetkili kişileri ve bunların temsil şekillerini gösterir bir karar almak ve bu kararın noterce onaylanmış suretini, tescil ve ilân edilmek üzere ticaret siciline vermek zorundadır.

Bunun yanında, TTK'nın 373. maddesinin "Temsil yetkisinin ticaret sicilinde tescilinden sonra, ilgili kişilerin seçimine veya atanmalarına ilişkin herhangi bir hukukî sakatlık, şirket tarafından üçüncü kişilere, ancak sakatlığın bunlar tarafından bilindiğinin ispat edilmesi şartıyla ileri sürülebilir" şeklindeki ikinci fıkrası hükmü ile, temsile yetkili kişilerin seçimlerine ve atanmalarına ilişkin hukukî sakatlıkların üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceği, sürülebilmesi için hukukî sakatlığın onlar tarafından bilindiğinin ispatlanması gerektiği kuralı getirilmiştir. Hukukî sakatlık ne kadar ağır olursa olsun bunun üçüncü kişiye karşı ileri sürülememesi, üçüncü kişiye izleyemeyeceği, belirleyemeyeceği ve yargılayamayacağı bir yükümlülük yüklenmesini engellemek ve işlem güvenliği ile adaleti sağlamak amaçlarına yöneliktir (Komisyon Raporu).

Anonim şirkette yönetim kurulu, ticarî mümessil ve ticarî vekiller de atayabilir. Yönetim kurulu yasa ile tanınan bu yetki devredilemez niteliktedir. TTK'nın 375'nci maddesinin (d) bendinden "müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ile görevden alınmaları"nın yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkilerinden olduğu açıkça anlaşılmaktadır. Yönetimin 367'nci maddeye göre devredilmiş olması, yönetim kurulunun söz konusu yetkisini ortadan kaldırmamaktadır (Komisyon Raporu).

Ticari temsilci ve ticari vekil müesseseleri Borçlar Kanunu ile düzenlenmiş olduklarından, bunlara ilişkin detay hükümlere TTK'da ayrıca yer verilmemiştir. Zira, TTK'nın birinci maddesinde "Türk Ticaret Kanunu, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun ayrılmaz bir parçasıdır." denilmiş, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 646'nci maddesinde ise "Bu Kanun, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun Beşinci Kitabı olup, onun tamamlayıcısıdır." hükmüne yer verilmiştir.

TBK'nın 547'nci maddesinde ticari temsilci "işletme sahibinin, ticari işletmeyi yönetmek ve işletmeye ilişkin işlemlerde ticaret unvanı altında, ticari temsil yetkisi ile kendisini temsil etmek üzere, açıkça ya da örtülü olarak yetki verdiği kişi" olarak tanımlanmış ve işletme sahibinin, ticari temsilcilik yetkisi verildiğini ticaret siciline tescil ettirmek zorunda olduğu açık bir şekilde belirtilmiştir. Ticari temsilci, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı, işletme sahibi adına kambiyo taahhüdünde bulunmaya ve onun adına işletmenin amacına giren her türlü işlemleri yapmaya yetkili sayılır (TBK, m.548/f.1). Ancak, ticari temsilci, açıkça yetkili kılınmadıkça, taşınmazları devredemez veya bir hak

⁵ Dedeoğaç Ve Sapan, bu konuda "TTK 370/1'de, ETK 321/3'deki hükme benzeyen bir hüküm yer almakta ve yönetim kurulunun çift imza ile temsilinin ilke olarak benimsendiğini hükme bağlamaktadır. Ancak aynı fıkra hükmüne göre, eğer yönetim kurulu tek kişiden oluşuyorsa bu kez işin doğası gereği temsil yetkisinin bu kişide olacağı aynı hükmün içinde yer almaktadır. Söz konusu 370/2 incelendiğinde ise temsil yetkisinin murahhaslara veya müdürlere devri halinde bile "en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması şarttır" hükmünü görmekteyiz. Temsil yetkisinin murahhas yönetim kurulu üyesine devri halinde bu hükmün uygulanması olanaklıdır. Ancak bu yetkinin murahhas müdür olarak üçüncü kişilere devredilmesi halinde, hem devir alan müdürün hem de hala en az bir yönetim kurulu üyesinin temsile yetkili olmasını anlamak kanımızca mümkün değildir. Çünkü böylesi bir durumda biri murahhas üye diğeri murahhas müdür olan iki kişinin şirketi yönetmesi söz konusu olacaktır. Bilindiği gibi murahhaslık tek başına yönetme ve/veya temsil etme yetkisini içermektedir. Böylesi bir durumda tek başına yönetmek ve/veya temsil etmek gerçekleştirilemezdir. Hatta bu uygulama sonucunda çift başlı bir yönetimin doğması kaçınılmazdır." görüşündedir.

ile sınırlandıramaz(TBK, m.548/f.2). TBK'da ticari temsilcinin temsil yetkisinin sınırlandırılmasına dair hükümlere de yer verilmiştir. TBK'nın 549'uncu maddesine göre;

- Temsil yetkisi, bir şubenin işleriyle sınırlandırılabilir.
- Temsil yetkisi, birden çok kişinin birlikte imza atmaları koşuluyla da sınırlandırılabilir. Bu durumda, diğerlerinin katılımı olmaksızın temsilcilerden birinin imza atmış olması, işletme sahibini bağlamaz.
- Temsil yetkisine ilişkin yukarıdaki sınırlamalar, ticaret siciline tescil edilmedikçe, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı hüküm doğurmaz.
- Temsil yetkisine ilişkin diğer sınırlamalar, tescil edilmiş olsalar bile, iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez.

Bu durumda, yönetim kurulu, ticari temsilcinin yetkisini sadece şube işleriyle sınırlayabilir ve/veya müşterek imza kuralına dayandırabilir. Bu iki husus haricindeki sınırlamalar, tescil edilmiş olsa dahi, iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez.

Ticari vekil ise TBK'nın 551'nci maddesinde "bir ticari işletme sahibinin, kendisine ticari temsilcilik yetkisi vermeksizin, işletmesini yönetmek veya işletmesinin bazı işlerini yürütmek için yetkilendirdiği kişi" olarak tanımlanmıştır. Bu yetki, işletmenin alışılmış bütün işlemlerini kapsar. Ancak, ticari vekil açıkça yetkili kılınmadıkça, ödünç olarak para veya benzerlerini alamaz, kambiyo taahhüdünde bulunamaz, dava açamaz ve açılmış davayı takip edemez(TBK, m.551/f.2). TBK'da ticari vekillerin ticaret siciline tescil edileceğine dair bir hükme yer verilmemiştir.

Yeri gelmişken, anonim şirketi temsil adına imza atacak olan her kişinin, yönetim kurulu tarafından atanmasının zorunlu olup olmadığı hususunun öğretilde de tartışılmakta olduğunu belirtmekte fayda vardır. Yanlı, bu konuda; TTK m.373/f.1'de Türk Borçlar Kanunu'nun 547'nci maddesi uyarınca atanan ticari mümessiller ve TTK'nın m.370/f.2 hükmü uyarınca belirlenen murahhas üye ve müdürler gibi temsilcilerin ticaret siciline tescili ve bu işlemin yönetim kurulu tarafından yapılması arandığı için, sonuçta şekil şartı da olsa, bir yönetim kurulu kararının alınmasının gerekeceği; ancak, en azından, ticaret siciline tescil edilemeyen ticari vekil veya Türk Borçlar Kanunu'nun 552'nci maddesinde belirtilen temsilciler gibi benzer nitelikte her hangi bir imza yetkilisinin atanması yetkisinin yönetim kurulu tarafından bir üst yöneticiye devredilebileceği, örneğin bir mağazada çalışan bir kişinin yaptığı satışlar dolayısıyla fatura imzalayabilmesi ya da bir işletmeye ilişkin olarak bir kamu kurumu nezdinde herhangi bir işlem yapabilmesi için, o işletmenin sahibi olan anonim şirketin yönetim kurulunun bu kişileri yetkilendirmeye ilişkin olarak alınmış bir kararının aranmaması, yönetim kurulu tarafından bu kişileri atamaya yetkili kılınan bir üst yöneticinin kararının yeterli görülmesi görüşündedir (Yanlı, 2013, s.447).

3- LİMİTED ŞİRKET MÜDÜRLERİNİN YÖNETİM ve TEMSİL YETKİLERİ ile BU YETKİLERİN DEVRİ

ETK'nın 540'nci maddesinde "Aksi kararlaştırılmış olmadıkça, ortaklar hep birlikte müdür sıfatıyla şirket işlerini idareye ve şirketi temsile mezun ve mecburdurlar. Şirket mukavelesi veya umumi heyet kararı ile şirketin idare ve temsili ortaklardan bir veya birkaçına bırakılabilir." hükmüne yer verilerek, aksine bir düzenleme bulunmadığı takdirde, limited şirket müdürü olmak, kurucu ortaklar açısından her bir hak hem de bir yükümlülük olarak düzenlenmiş idi.⁶ TTK'da, ETK'ya hakim olan ve "tüm or-

⁶ ETK'nın 540'nci maddesinin üçüncü fıkrasına göre, kuruluşun sonra şirkete giren ortaklar, bu hususta ortaklar genel kurulunun ayrı bir kararı olmadıkça, idare ve temsile yetkili ve mecbur değildirler.

takların, şirketi birlikte yönetmesi dolayısıyla, şirketin yönetiminin ve temsilinin ortaklar için hem hak hem yüküm niteliği taşıması anlamına” gelen bu **“özden organ ilkesi”** terk edilmiş ve yerine **“seçilmiş yönetim ilkesi”** benimsenmiştir (Komisyon Raporu).

TTK, limited şirketin yönetiminin ve temsilinin şirket sözleşmesi ile düzenlenmesini şart koşmuştur. Ayrıca, TTK'nın 616'ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile “müdürlerin atanmaları ve görevden alınmaları” genel kurulun devredilemez yetkileri arasına dahil edilmiştir. Bu itibarla, limited şirket sözleşmesine konulacak bir hüküm ile limited şirketin yönetimi ve temsili, *müdür sıfatını taşıyan bir veya birden fazla ortağa ya da tüm ortaklara veyahut ortak olmayan üçüncü kişilere* verilebilir. Genel kurul ise müdürleri her zaman görevden alıp yerlerine yenilerini atayabilir ve görev sürelerini belirleyebilir. Ancak, TTK, **en azından bir ortağın, şirketi yönetim hakkının ve temsil yetkisinin bulunmasını zorunlu** kılmıştır.

TTK, ayrıca, müdürlerin birden fazla olmaları durumunda onların bir kurul olduğunu belirterek anonim şirketteki yönetim kuruluna özgü bir işleyiş kuralını hükme bağlamıştır. Buna göre, şirketin birden fazla müdürü bulunduğu takdirde, bunlardan biri, şirketin ortağı olup olmadığına bakılmaksızın, genel kurul tarafından **“müdürler kurulu başkanı”** olarak atanır.

TTK'nın 629.maddesinin birinci fıkrasında ise *“müdürlerin temsil yetkilerinin kapsamına, yetkinin sınırlandırılmasına, imzaya yetkili olanların belirlenmesine, imza şekli ile bunların tescil ve ilânına TTK'nın anonim şirketlere ilişkin ilgili hükümlerinin kıyas yolu ile uygulanacağı”* hükme bağlanmıştır. Bu yollama uyarınca, tek müdürü olan limited şirkette, temsil yetkisi tek imza ile kullanılır. Birden fazla müdürü bulunan limited şirkette ise, şirket sözleşmesinde aksine hüküm yok ise, temsil yetkisi çift imza ile kullanılır. TTK'da çift imzanın kime ait olacağı konusunda bir açıklık yahut sınırlamaya yer verilmediğinden dolayı, temsil yetkisi müdürler kurulu başkanı ve müdürlerden birisinin imzası ile kullanılabilir gibi, başkan şartı aranmaksızın herhangi iki müdürün imzası ile de kullanılabilir. Bununla birlikte, birden fazla müdürü olan limited şirkette, şirket sözleşmesine konulacak hüküm ile temsil yetkisinin tek imza ile *kullanılacağı*nın hüküm altına alınması, yani *“tek imza sistemi”*nin benimsenmesi mümkündür. Bu durumda, temsilde çift imza şartı aranmaz ve sözleşmede yazılı hükme göre şirket tek imza ile temsil edilir.

Tek olması halinde şirket müdürü, birden fazla olmaları durumunda müdürler kurulu, temsile yetkili kişileri ve bunların temsil şekillerini gösterir kararının noterce onaylanmış suretini, tescil ve ilân edilmek üzere ticaret siciline verir. Temsil yetkisinin ticaret sicilinde tescilinden sonra, ilgili kişilerin seçimine veya atanmalarına ilişkin herhangi bir hukukî sakatlık, şirket tarafından üçüncü kişilere, ancak sakatlığın bunlar tarafından bilindiğinin ispat edilmesi şartıyla ileri sürülebilir.

Bu açıklamalar haricinde, önceki bölümlerde ele alınan anonim şirket yönetim kurulunun temsil yetkisinin kapsamına, yetkisinin sınırlandırılmasına, imzaya yetkili olanların belirlenmesine, imza şekli ile bunların tescil ve ilânına dair hususlar limited şirket müdürü veya müdürler kurulu hakkında da kıyas yolu ile uygulanacaktır.

Limited şirketlerce ticari mümessil ve vekil atanması ise anonim şirketlerden farklı bir şekilde düzenlenmiştir. TTK'nın 631'inci maddesinin birinci fıkrasına göre şirket sözleşmesinde başka şekilde düzenlenmediği takdirde, ticarî mümessiller ve ticarî vekiller ancak genel kurul kararı ile atanabilirler; yine bunların yetkileri genel kurul tarafından sınırlandırılabilir. Böylece, TTK, şirket sözleşmesi ile bu konuda farklı bir düzenlemenin getirilmesine de izin vermiştir. Buna göre, ticarî mümessiller ile ticarî vekilleri atama ve yetkilerini sınırlandırma yetkisi, şirket sözleşmesi ile müdürlere de bırakılabilir. Ancak, eğer şirket sözleşmesinde böyle bir hüküm yok ise, anılan yetkiler şirket genel kurulu tarafından kullanılır.

Atama yetkisine sahip olan genel kurulun, ticarî mümessilleri ve ticarî vekilleri her zaman için görevden alma yetkisine sahip olacağı tabiidir. Bununla birlikte, TTK, şirket müdürlerine de ticarî mümessilleri ve ticarî vekilleri azletme konusunda yetki vermiştir. Bu manada, müdür veya müdürlerin çoğunluğu, 623'üncü maddenin kapsamına girmeyen, yani şirketin yönetimi ve temsili ile görevli olmayan, ticarî mümessili veya ticarî vekili her zaman görevden uzaklaştırabilir. Bu kişi genel kurul kararı ile atanmışsa, görevden alma ve yetkilerini sınırlandırmak için genel kurul gecikmeksizin toplantıya çağrılır.

4- TEMSİL YETKİSİ AŞIMININ ULTRA VİRES İLKESİNİN KALDIRILMIŞ OLMASI YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

ETK'nın 137'nci maddesinde "*Ticaret şirketleri hükmi şahsiyeti haiz olup şirket mukavelesinde yazılı işletme mevzuunun çevresi içinde kalmak şartıyla bütün hakları iktisap ve borçları iltizam edebilirler.*" hükmüne yer verilerek ticaret şirketlerinin, dolayısıyla anonim ile limited şirketlerin hak ve borç ehliyetleri şirket sözleşmesinde yazılı işletme konusu ile sınırlandırılmıştı. ETK'daki bu düzenlemeye karşılık, TTK'nın 125'inci maddesinin ikinci fıkrasında "*Ticaret şirketleri, Türk Medenî Kanununun 48'inci maddesi çerçevesinde bütün haklardan yararlanabilir ve borçları üstlenebilirler. Bu husustaki kanuni istisnalar saklıdır.*" denilerek, ticaret şirketlerinin ehliyetlerinin, sözleşmelerinde/esas sözleşmelerinde yazılı işletme konularıyla sınırlı olduğu anlamına gelen ve ETK'nın 137'nci maddesinde ifadesini bulan "*ultra vires*" ilkesi terk edilmiştir.

TTK ile ultra vires kuralı kalktığı için, anonim ile limited şirketlerin hak ehliyetlerinin sınırını işletme konusu çizmemektedir. Bu değişiklik neticesinde bir şirketin amaç ve konusunu o şirketin hak ehliyeti değil, imza yetkisine rücu edeceği veya edemeyeceği hususu sınırlamaktadır. Şirket sözleşmesinin/esas sözleşmesinin işgal konusu hükmüne aykırı işlemlerle bu sınırın aşılması halinde şirketin rücu hakkı olacaktır. Diğer bir anlatımla, şirketin amacı ve işletme konusu dışında yapılan işlemler de şirketi bağlayacak, bu işlemler nedeniyle üçüncü kişiye karşı şirket sorumlu olacak, ancak sınırı aşan temsil yetkisini haiz kişiye karşı şirket rücu edebilecektir (130 Soruda Yeni Türk Ticaret Kanunu, 2011:s.28-29).

Bu yönüyle, ultra vires ilkesinin kaldırılmasını değerlendirirken, TTK'nın şirketin temsiline ilişkin hükümleri de dikkate alınmalıdır. Sermaye şirketleri özelinde bakacak olursak, ultra vires ilkesinin kaldırılmasının TTK'nın 371⁷nci maddesi ile birlikte değerlendirilmesi gerekir.

TTK'nın 371'nci maddesinin birinci fıkrasında, "*şirketi temsile yetkili olanlar, şirketin amacına ve işletme konusuna giren her tür işleri ve hukukî işlemleri, şirket adına yapabilir ve bunun için şirket unvanını kullanabilirler*" denilmektedir. Anılan maddenin ikinci fıkrasında ise "*temsile yetkili olanların, üçüncü kişilerle, işletme konusu dışında yaptığı işlemler*"in de şirketi bağlayacağına hükmetmiştir. Ancak, ikinci fıkranın anılan cümlesinin hemen akabinde, üçüncü kişilerin, işlemin işletme konusu dışında bulunduğunu bilmesi veya durumun gereğinden bilebilecek durumda bulunması ve bu hususun ispat

⁷ TTK'nın 629'uncu maddesinin birinci fıkrasında, limited şirket müdürlerinin temsil yetkilerinin kapsamına, yetkinin sınırlandırılmasına, imzaya yetkili olanların belirlenmesine, imza şekli ile bunların tescil ve ilanına Kanunun anonim şirketlere ilişkin ilgili hükümlerinin kıyas yolu ile uygulanacağı belirtilmiştir. TTK'nın 565'inci maddesinde ise "*Komanditelerin birbirleriyle, komanditerlerin tümüyle ve üçüncü kişilerle hukuki ilişkileri, özellikle şirketin yönetimine ve temsiline ilişkin görev ve yetkileri, şirketten ayrılmaları, komandit şirketlerdeki hükümlere tabidir.*" denilmiş, bunların dışında anonim şirket hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla, anonim şirketin temsiline ilişkin olan TTK'nın 371'inci maddesi limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket hakkında da uygulanacaktır.

edilmesi halinde, yapılan işlemin şirketi bağlamayacağı açıkça belirtilmiş, şirket sözleşmesinin ilân edilmiş olmasının, bu hususun ispatı açısından, tek başına yeterli delil kabul edilmeyeceği belirtilmiştir.

Anılan maddenin üçüncü fıkrasında da, temsil yetkisinin sınırlandırılmasının, iyi niyet sahibi üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmeyeceği belirtildikten sonra, temsil yetkisinin sadece merkezin veya bir şubenin işlerine özgülenmiş veya merkez ile şube tarafından birlikte kullanılması kararlaştırılmış ve de bu hususların tescil ve ilân ettirilmiş olması halinde, bu sınırlamaların geçerli olacağı hükmü bağlanmıştır. Bir başka deyişle, tescil ve ilan edilen bu sınırlamaların, iyi niyet sahibi olsalar dahi, üçüncü kişilere karşı hüküm ifade edeceği açıkça vurgulanmıştır.

Bu hükümler bir arada değerlendirildiğinde, anonim ve limited şirketin işletme konusu dışında olduğu üçüncü taraflarca açıkça bilinen veya bilinmesi lazım gelen işlemler ile sadece merkezin veya bir şubenin işlerine özgülenmiş olup da tescil ve ilan ettirilen temsil yetkisi dışındaki işlemlerin şirketi bağlamayacağı sonucuna ulaşılmaktadır (Altaş, 2013:s.225).

Nitekim, Kırcı da işletme konusu dışında yapılan işlemlerin, işlemin işletme konusu dışında kaldığının işlemin karşı tarafı üçüncü kişi tarafından bilindiğinin veya hâlin icabı gereği bilinmesi gerektiğinin ispatlanması kaydıyla anonim ve limited şirketi bağlamayacağı görüşündedir. Ayrıca, temsile yetkili kişinin -işletme konusu içinde veya dışında olması fark etmeksizin- yaptığı işlemlerin şirketi bağlaması için, ilgili işlemin genel kurulun yetkisinde bırakılmış işlemlerden olmaması gerekir. Örneğin, genel kurul kararı olmaksızın imzalanan önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı (m.408/2.f) anlaşması anonim şirketi bağlamaz (Kırcı, 2011:s.72-73).

Dolayısıyla, anonim şirketlerde yönetim kurulunun, limited şirketlerde ise müdürün veya müdürler kurulunun yönetim ve temsil yetkisini devrederken, Kanunun tanıdığı sınırlar içerisinde yetki verilen konuları ve alanları açık bir şekilde belirlemeleri menfaatlerine olacaktır.

Konu ile bağlantılı olarak yönetim organı üyelerinin özen yükümlülüklerine de değinelim. TTK'nın 369'uncu maddesinin birinci fıkrasında "*yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyararak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar*" denilmiştir. Böylece, özen yükümü sadece yönetim kurulu üyelerini değil, aynı zamanda yöneticileri de kapsayacak şekilde kaleme alınmış, böylece yönetim hakkının devri halinde de özen borcunun nasıl yerine getirileceği düzenlenmiştir.

Hükümde, "özen" tedbirli bir yönetici ölçüsü ile tanımlanmış ve aynı zamanda şirketin menfaatlerinin gözetilmesine vurgu yapılmıştır. Hüküm bunun ölçütü olarak dürüstlük kuralını kabul etmiştir. TTK'da, ETK'nın 320'nci maddesinde öngörülmüş bulunan "basiret" ölçüsüne yer verilmemiş, hatta basiretli iş adamı ölçüsünden uzak durulmuştur. Çünkü, Yargıtay kararları basiretli iş adamı ölçüsünü sert, hatta aşırı denilebilecek beklentilerle tanımlamıştır. Oysa, tedbirli yönetici ölçüsü basiretli iş adamı kavramından farklıdır. Şirketin lehine olanı muhakkak yapmak ve zararına olandan muhakkak kaçınmak, özen borcunun ölçüsü olarak kabul edilemez. Çünkü, ekonomideki bütün krizlerden, pazar şartlarındaki değişikliklerden ve belirsizliklerden doğan riskleri yönetim kurulu üyesinin önceden teşhis etmesi ve gerekli önlemleri alması, aksi halde sorumlu tutulması gerekir. Tedbirli yönetici ölçüsü, yönetim kurulu üyesinin kurumsal yönetim ilkelerine uygun olarak "iş adamı kararı" verilebileceğini kabul eder ve riskin bundan doğduğu hallerde üyenin sorumlu tutulmaması esasına dayanır. Genel kabul gören kural uyarınca, duruma uygun araştırmalar yapıp, ilgililerden bilgiler alıp yönetim kurulunda karar verilmişse, gelişmeler tamamen aksi yönde olup şirket zarar etmiş olsa bile özensizlikten söz edilemez (Komisyon Raporu).

Limited şirkette de TTK'nın m.626/f.1 hükmü uyarınca, müdürler ve yönetimle görevli kişiler, görevlerini tüm özeni göstererek yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini, dürüstlük kuralı çerçevesinde, gözetmekle yükümlüdürler. Buradaki "özen", "iş ve işlemlerde gösterilmesi gereken dikkati, ciddiyeti ve bilimselliği" ifade eder. Bir karar alınmadan önce pazar araştırması, finansal durum değerlendirmesi, borçlara ve etiğe uygunluk incelemesi yapılması bilimselliğin ve modern yönetim ilkelerinin gereği olup, bu inceleme, araştırma ve değerlendirmeler özen kavramının tanımına dahildir. "Şirket menfaatinin gözetilmesi" ise şirketin menfaatinin kişisel menfaatlara ve başkalarının menfaatlerine feda edilmemesi, diğer menfaatlerin arkasına konulmaması anlamına gelir. Şirketin menfaatlerinin gözetilmesinin ölçüsü dürüstlük kuralıdır (Komisyon Raporu).

Bu düzenlemeler ışığında, şirkete verdikleri zarardan dolayı sorumluluklarına gidilebileceğini göz önünde bulundurarak, anonim şirket yönetim kurulu üyeleri ile limited şirket müdürlerinin özen yükümlülüklerine uymaları ve yönetimin devrinin özen borçlarını ortadan kaldırmadığını göz önünde bulundurmaları gerekir.

5- SONUÇ

Anonim şirket yönetim kurulu, limited şirket de müdür veya müdürler kurulu tarafından yönetilip temsil olunur. Yönetim yetkisi, devredilmediği takdirde, yönetim organının tüm üyelerine aittir. Temsil yetkisi ise, şirket sözleşmesinde aksi öngörülmemiş ya da yönetim organı tek kişiden oluşmuyor ise, çift imza ile kullanır. Yönetim organı, temsile yetkili kişileri ve bunların temsil şekillerini gösterir kararının noterce onaylanmış suretini, tescil ve ilân edilmek üzere ticaret siciline vermek zorundadır. Yönetim organı, isterse temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebilir. Anonim şirket yönetiminin devri için, şirket esas sözleşmesinde "yönetimin kısmen veya tamamen devredilebileceğine" dair bir hükmün bulunması ve şirketin yönetimini düzenleyen bir iç yönergenin yönetim kurulu tarafından hazırlanıp uygulamaya konulması gerekir. Temsil yetkisinin devri için yönerge zorunluluğu ise bulunmamaktadır. Anonim ve limited şirketler tarafından, ticarî mümessil ve ticarî vekil atanması da mümkündür.

TTK ile ultra vires kuralı kalktığı için, şirketin amacı ve işletme konusu dışında yapılan işlemler de şirketi bağlamakta, bu işlemler nedeniyle üçüncü kişiye karşı şirket sorumlu olmakta, ancak sınırı aşan temsil yetkisini haiz kişiye karşı şirket rücu edebilmektedir. Buna karşılık, şirketin işletme konusu dışında olduğu üçüncü taraflarca açıkça bilinen veya bilinmesi lazım gelen işlemler ile sadece merkezin veya bir şubenin işlerine özgülenmiş olup da tescil ve ilan ettirilen temsil yetkisi dışındaki işlemler şirketi bağlamamaktadır. Bu nedenle, anonim ve limited şirketlerin yönetim organlarının yönetim ve temsil yetkilerini kullanırken ve bu yetkilerini devrederken TTK'nın aradığı şartlara uymalarını, şirket merkezine ve şubelere ilişkin temsil yetkilerinin sınırlarını açık bir şekilde belirlemelerini ve ultra vires ilkesi kalkmış olsa dahi işletme konusu dışında yapacak işlemlerde son derece dikkatli olmalarını tavsiye etmekteyiz.

KAYNAKÇA

- 130 Soruda Yeni Türk Ticaret Kanunu (2011). İstanbul:İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Yayını.
- ALTAŞ, S. (2013). Ultra Vires İlkesinin Kaldırılması Nasıl Yorumlanmalıdır? Yaklaşım Dergisi, Eylül 2013, s.223-228

- DEDEAĞAÇ, E., SAPAN, O. (2013). Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Sorumluluğu. Ankara Barosu Yayınları, Ankara:ARCS Ofset Matbaacılık.
- Gümrük ve Ticaret Bakanlığı 2017 Yılı Ekim Ayı Veri Bülteni, s.9, <http://risk.gtb.gov.tr>, Erişim: 02 Aralık 2017
- KIRCA, İ. (2011). 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti ve Birleşmesi. Bankacılar Dergisi, sayı:79, s.71-79.
- Komisyon Raporu : Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, Esas No:1/324, TBMM Tutanak Dergisi, Dönem:23, Yasama Yılı:2, S.Sayısı:96, Nr.112
- T.C. Yasalar (14.02.2011) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, Ankara: Resmi Gazete (27846 sayılı)
- T.C. Yasalar (09.07.1956) Mülga 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu, Ankara: Resmi Gazete (9353 sayılı)
- YANLI, V. (2013). Anonim Şirketlerde İmza Yetkilileri Sadece Yönetim Kurulu Tarafından mı Atanabilir? İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası (Prof. Dr. Ersin Çamoğlu'na Armağan), Cilt 71, Sayı 2, s.439-448.